وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی
ژمارە: ٨٣٥٣ لە ٢٠٢٤/١٢/١٦

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی کە پێمان دراوە لە ماددەی (٧) برگەی (٣)ی یاسای وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی ژمارە (١٢)ی ساڵی ٢٠٠٧ و پاڵپشت بە بڕگەی سێیەم لە فەرمانی سەرۆك وەزیران ژمارە (٢٦٤٠) لە ٢٥/ ٣/ ٢٠٢٣ ئەم ڕێنماییەمان دەرکرد.

ڕێنمایی ژمارە (١٢)ی ساڵی ٢٠٢٤
تایبەت بە پڕۆژەی گەشانەوە

بەشی یەکەم
پێناسە و ئامانج

ماددەی (١) پێناسەکان

مەبەست لەم زاراوە و دەستەواژانەی خوارەوە واتاکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستەکانی ئەم ڕێنماییە:

یەکەم: هەرێم : هەرێمی کوردستان - عێراق.

دووەم: وەزارەت : وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی هەرێم.

سێیەم: وەزیر : وەزیری کار و کاروباری کۆمەڵایەتی هەرێم.

چوارەم: بەڕێوەبەرایەتی : بەڕێوەبەرایەتی سندوقی پشتیوانی پڕۆژە بچووکەکانی لاوان.

پێنجەم: ستافی پڕۆژە : کارمەندانی پڕۆژەی گەشانەوە لە بەڕێوەبەرایەتی سندوقی پڕۆژە بچووکەکانی لاوان.

شەشەم: بانك : ئەو بانکەی بەشدار دەبێت لە پڕۆژەی گەشانەوە بەپێی ئەو گرێبەستەی لەگەڵ وەزارەت دەیکات.

حەوتەم: لایەنی کارساز : ئەولایەنەیە کە بەشدارە لە پڕۆژەی گەشانەوە بەپێی ئەو گرێبەستەی لەگەڵ وەزارەت دەیکات بەمەبەستی هاوکاری کردنی سوودمەندان لە جێبەجێکردنی پڕۆژەکانیان.

هەشتەم: داواکار : خاوەن پڕۆژەی بچووك یان مامناوەند کە داواکاری پێشکەش دەکات بەمەبەستی سوودمەند بوون لە پڕۆژەی گەشانەوە.

نۆیەم: سوودمەند: ئەو پڕۆژانەن کە سوودمەند دەبن لە پڕۆژەی گەشانەوە.

ماددەی (٢) ئامانج

یەکەم: پاڵپشتی و فراوانکردنی پڕۆژە بچوك و مامناوەندەکان.

دووەم: بوژانەوەی ئابووری هەرێمی کوردستان

سێیەم: ڕەخساندنی هەلی کاری زیاتر.

چوارەم: چالاك کردنی ڕەوشی جموجۆڵی بازرگانی لە هەرێمی کوردستان .

بەشی دووەم
(مەرج و بەڵگەنامە پێویستەکان)

ماددەی (٣) مەرجەکان پێویست لە داواکار

یەکەم: دانیشتووی هەرێمی کوردستان بێت.

دووەم: دانەمەزرابێت لە کەرتی گشتی.

سێیەم: تەمەنی لە (٦٠) شەست ساڵ زیاتر نەبیت.

ماددەی (٤) بەڵگەنامە پێویستەکان بۆ داواکار

یەکەم: کارتی نیشتیمانی.

دووەم: کارتی زانیاری .

سێیەم: فۆرمی خۆراك.

چوارەم: ژمارەی کەسی بێ هاوتای (UPN) کە لەبانکی تایبەتمەند ئەنجام دەدرێت بۆ ئەوەی بزانرێت ئایا داواکار فەرمانبەرە یان سەرچاوەی داهاتی تری هەیە.

ماددەی (٥) مەرجەکانی پێویست لە پرۆژە

یەکەم: مۆڵەتی کارکردنی هەبێت.

دووەم: چالاك بێت و بۆ ماوەی ساڵێك یان زیاتر کاری تێدا کرابێت بەپێی بەڵگەنامەی فەرمی پێشکەشکراو.

سێیەم: شوێنی پرۆژەکە لە هەرێمی کوردستان-عێراق بێت.

چوارەم: دەستەبەری کۆمەڵایەتی کرابێت.

پێنجەم: بەڵگەنامەی خاوەندارێتی یان گرێبەستی زەوییەکەی هەبێت.

شەشەم: ئەگەر پرۆژەکە بازرگانی (کۆمپانیا) بێت ژمارەی بازرگانی بێ هاوتا (UEN) ی هەبێت کە لەبەڕێوەبەرایەتی گشتی تۆمارکردنی کۆمپانیاکان ئەنجام دەدرێت بۆ پێدای کۆدی تایبەتمەند بە کۆمپانیا.

بەشی سێیەم
ستافی پڕۆژە

ماددەی (٦)

یەکەم: بەڕێوەبەری پرۆژە: بەڕێوەبەری بەڕێوەبەرایەتی سندوقی پشتیوانی پرۆژە بچووکەکانی لاوان سەرەڕای کارەکەی ئەم ئەرکەی پێ دەسپێردرێت و ڕۆڵی سەرپەرشتیکردن و چاودێری کردنی پرۆژەکانی هەیە بە مەبەستی سەرکەوتنیان و داکۆکیکاری پرۆژەکەیە لە بەرامبەر لایەنە پەیوەندیدارەکانی حکومەت و هاوکارەکانیان.

دووەم: جێگری بەڕێوەبەری پرۆژە: فەرمانبەرێك بەڕێوەی دەبات کە دەرچووی زانکۆبێت و شارەزایی لەکارەکەی کەمتر نەبێت لە (٥) پێنج ساڵ و ڕۆڵی پشتیوانی کردنە لە چالاکیەکانی بەڕێوەبەری پرۆژە و وەك نێوەندگیرێك کاردەکات لە نێوان بەڕێوەبەری پرۆژە و فەرمانبەرانی ستافی کارکردن.

سێیەم: لێپرسراوی گرێبەست: فەرمانبەرێك بەڕێوەی دەبات کە دەرچووی کۆلیژی یاسا بێت وشارەزایی لەکارەکەی کەمتر نەبێت لە (٥) پێنج ساڵ و ئەرکی ڕێکخستن و چاودێریکردن و پابەندبوونی لایەنەکانی گرێبەست بە ناوەڕۆکی گرێبەستەکانە.

چوارەم: کارمەندانی بەدواداچوون: ئەرکیان بەدواداچوون و چاودێریکردنی ئەنجامدانی چالاکییە پێویستەکان و سەردانیکردنی پرۆژەکانە.

پێنجەم: بڕیاردەرەکان: ئەرکیان چاودێریکردنی پرۆسەی پێداچوونەوە بە داواکارییەکانە و ڕۆڵی سەرەکی دەبینن لە هەڵسەنگاندنی ئەو داواکارییانەی لە لایەن ووردبینانەوە بۆیان بەرز کراوەتەوە بۆ پەسەندکردنیان یان ڕەتکردنەوەیان.

شەشەم: کارمەندانی ووردبینی: یەکەمین لایەنن کە پێداچوونەوە بۆ داواکارییەکان دەکەن و پشکنینی سەرەتاییان بۆ دەکەن و ئەو داواکارییانەی مەرجەکانیان تێدایە بەرز دەکەنەوە بۆ لایەنی بڕیاردەر.

حەوتەم: تیمی هەڵسەنگاندن: ستافێکە لە ناو بەڕێوەبەرایەتی قەرزی بچووك پێکدەهێندرێت بۆ هەڵسەنگاندی شیاوی بازرگانی پرۆژەکان، یان لایەنی کارساز کە وەزارەت گرێبەستی لەگەڵ دەکات.

بەشی چوارەم

قۆناغەکانی کارکردن بۆ جێبەجێکردنی پرۆژە

ماددەی (٧) قۆناغی پشکنینی سەرەتایی

یەکەم: داواکاری: داواکار لە ڕێگەی پۆرتاڵی تایبەت بە پرۆژەی گەشانەوە بە شێوەی ئۆنلاین داواکاری پێشکەش دەکات.

دووەم: ووردبینی: ستافی ووردبینی لە وەزارەت پشکنینی سەرەتایی بۆ داواکارییەکان دەکات و ئەو داواکارییانەی مەرجەکانیان تێدایە بەرزیان دەکاتەوە بۆ بڕیاردەر.

سێیەم: بڕیاردان: بڕیاردەر پێداچونەوە بۆ داواکاریەکان دەکات و بەرزیان دەکاتەوە بۆ تیمی هەڵسەنگاندنی پرۆژەکان یان لایەنی کارساز پاش دڵنیابوون لەوەی پرۆژەکە و خاوەنەکانی لەناو لیستی ڕەش نین.

ماددەی (٨) قۆناغی هەڵسەنگاندن:

یەکەم: تیمی هەڵسەنگاندن هەڵدەستی بە تەواو کردنی پرۆسەی پاڵاوتن و پوخت کردنەوەی لیستی پاڵێوراوان بۆ ئەو ژمارەی کە مەبەستە لە ماوەیەکی دیاریکراودا و لەڕێگای ئەنجامدانی هەڵسەنگاندنی شیاوی بازرگانی (BVA) کە لە لایەن ستافی پرۆژە یان لایەنی کارساز ئەنجام دەدرێت .

دووەم: بەرزکردنەوەی بۆ بەڕێوەبەری پرۆژە.

ماددەی (٩) قۆناغی ڕەوانەکردن

بەڕێوەبەری پرۆژە هەڵدەستێت بە ڕەوانەکردنی دۆسیەی ئەو پرۆژانەی کە ڕەزامەندیان لەسەر دەدات بۆ بانکی پەیوەندیدار یان دەیانگەڕێنێتەوە بۆ تیمی هەڵسەنگاندن ئەگەر تێبینی لەسەریان هەبوو.

ماددەی (١٠) قۆناغی بەدواداچوون

یەکەم: ستافی پرۆژە یان لایەنی کارساز هەڵدەستێت بە پێشکەشکردنی بەرنامەی پەرەپێدانی بازرگانی (BDS)بۆ پرۆژە هەڵبژێردراوەکان لە ماوەی (٤٠) چل ڕۆژ لەدوای وەرگرتنی قەرزی کۆتایی بۆ ماوەی (٦) شەش مانگ.

دووەم: ستافی بەدواداچوون، هەڵدەستن بە بەدواداچوون و چاودێریکردنی ئەنجامدانی چالاکیەکانی بەرنامەی پەرەپێدانی بازرگانی و لەکاتی پێویستدا سەردانی پرۆژەکان دەکەن.

ماددەی (١١) قۆناغی پارەدان (قەرزپێدان) بانك هەڵدەستێت بە:

یەکەم: شیکاری بزافی نەختینە (کاش فلۆ ئەنالایس).

دووەم: دیاریکردنی بڕی قەرز.

سێیەم: پەسەندکردنی ئەو پرۆژانەی کە لەشیکاری بزافی نەختینە دەرچوون و دەستنیشانکردنی پرۆژە ڕەتکراوەکان بە هۆکارەکانیەوە.

چوارەم: گرێبەست کردن لەگەڵ خاوەن پرۆژەکان و دیاریکردنی مەرجەکانی پێدانی قەرز و ڕێکارەکانی گەڕاندنەوەی دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی وەزارەت و دەرکردنی فەرمانی وەزاری.

پێنجەم: پێدانی قەرز بەپێی گرێبەستی نێوان بانك و خاوەن پرۆژەکان.

ماددەی (١٢) قۆناغی وەرگرتنەوەی قەرز

یەکەم: دەستپێکی وەرگرتنەوەی یەکەمین پاژەی قەرزەکان دوای (٦) شەش مانگ لە وەرگرتنی قەرزی کۆتایی دەبێت.

دووەم: لە ماوەی (٣) سێ ساڵ گشت قەرزەکان دەگەڕێنرێندرێتەوە بۆ سەر ئەژماری وەزارەت لە بانك بەپێی ڕێکەوتی دیاریکراو لە لیستی پاژەکان هاتوو لە گرێبەستەکەدا.

سێیەم: بڕی ئەو پاژەی (قیست) دەگەڕێنرێندرێتەوە بە گوێرەی ڕێکەوتنی نێوان بانك و سوودمەند دەبێت.

ماددەی (١٣)

لەکاتی ڕوودانی ڕووداوی ملکەچکار (قوة قاهرة) ڕەچاوی بارودۆخەکە دەکرێت لە گەڕانەوەی ڕێکەوتی پاژەی قەرزەکان یان بڕیاری لێخۆشبوون بۆیان لە کاتی لەناوچوونی پرۆژەکە بەپێی یاسا بەرکارەکان.

ماددەی (١٤)

پێدانی هاندانی مانگانە بە ستافی پرۆژە بە بڕی (٤٥٠،٠٠٠) چوارسەد و پەنجا هەزار دیناری عێراقی.

ماددەی (١٥)

ئەم ڕێنماییە دەچێتە بواری جێبەجێکردنەوە دوای بڵاو کردنەوەی لە ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان)

هۆیەکانی دەرچواندن

بە مەبەستی ڕێکخستن و ئاسان جێبەجێکردنی پـڕۆژەی گەشـانەوە بـۆ پاڵپشـتی کردنـی دارایـی پـڕۆژە بچووك و مامناوەندەکان لە هەرێمی کوردستان- عێراق، ئەم ڕێنماییە دەرکرا.

کوێستان محمد عبدالله
وەزیری کار و کاروباری کۆمەڵایەتی